

JAKUB WRÓBEL

KIERUNEK DESTINATION ROMANIA and MOLDOVA RUMUNIA i MOŁDAWIA

Rumunia

Bukareszt	6	Braszów	44	Syhot Marmaroski	61
Peleş	17	Kopalnia soli Turda	47	Săpânța	62
Bran	20	Kluż-Napoka	48	Bârsana	65
Poenari	22	Alba Iulia	50	Monastyr Sucevița	69
Trasa Transfogaraska	23	Hunedoara	51	Monastyr Moldovița	70
Zapora Vidraru	26	Sarmigetetuza	54	Suczawa	72
Monastyr Curtea de Argeş	30	Timisoara	55	Jassy	75
Viscri	34	Arad	56	Kopalnia soli S. Prahova	76
Rupea	36	Linia Karola	57	Wulkany błotne	77
Râşnov	37	Oradea	58	Kościół Rupestra Alunis	78
Sighișoara	38	Jaskinia Niedźwiedzia	59	Konstanca	79
Sybin	42	Şimleu Silvaniei	60	Krajowa	83

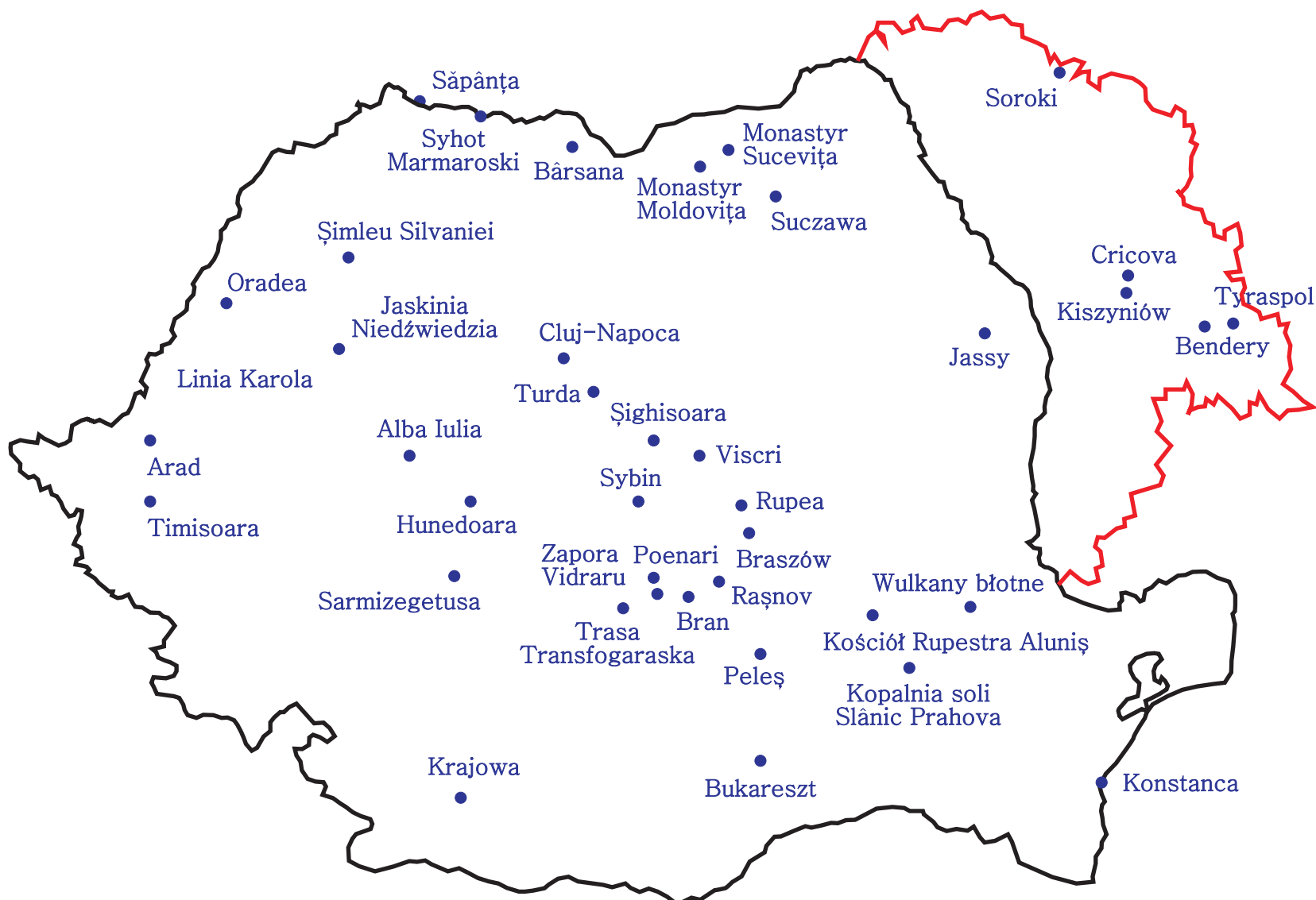
Mołdawia

Kiszyniów	84
Cricova	86
Bendery	87
Tyraspol	88
Soroki	90

Flaga Rumunii
Flag of Romania

Mapa Rumunii i Mołdawii z zaznaczonymi
miastami i miejscami opisanymi w albumie

Map of Romania and Moldova with marked
cities and places described in the album

Flaga Mołdawii
Flag of Moldova

Tereny obecnej Rumunii w starożytności zamieszkiwali Dakowie. W II wieku naszej ery ziemie te zostały podbite przez imperium rzymskie. Po upadku Rzymu przez region ten przetaczały się liczne ludy wędrownie. W średniowieczu powstały trzy główne księstwa: Wołoszczyzna, Mołdawia i Siedmiogród. Ten ostatni został przyłączony do królestwa węgierskiego Stefana I Świętego. Węgrzy sprowadzali tam od XIII wieku niemieckich osadników z rejonu Saksonii i Nadrenii w celu zabezpieczenia granicy oraz zapewnienia krajowi rozwoju gospodarczego. Już w XIV wieku w ówczesnej mołdawskiej stolicy Suczawie osiedlali się Polacy, zapoczątkowując historię Polonii rumuńskiej. W wyniku działalności Cyryla i Metodego zostało tu zaszczerpione chrześcijaństwo w obrządku wschodnim. W XV-XIX wieku Wołoszczyzna i Mołdawia znalazły się pod zwierzchnictwem Imperium Osmańskiego, zachowując pewną autonomię, Siedmiogród zaś był pod wpływem Węgier a później Habsburgów. W 1859 roku Wołoszczyzna i Mołdawia połączyły się, tworząc Księstwo Rumunii. W 1877 roku Rumunia ogłosiła niepodległość od Turcji, a w 1881 roku została królestwem. Po I wojnie światowej do Rumunii przyłączono Siedmiogród, Besarabię i Bukowinę. W czasie II wojny światowej Rumunia była sojusznikiem Niemiec, a w 1944 roku przeszła na stronę zachodnich aliantów i ZSRR. Rumuński reżim wziął wcześniej czynny udział w holokauście. Dyktator Antonescu został obalony przez króla Michała I, który zezwolił na przejście Armii Czerwonej przez terytorium Rumunii. Po wojnie Rumunia znalazła się pod wpływem ZSRR i stała się republiką socjalistyczną. Od 1965 roku Rumunią po śmierci G. Gheorghiu-Deja rządził dyktator Nicolae Ceausescu, który został obalony w wyniku rewolucji i wraz z żoną Eleną postawiony przed trybunałem wojskowym i skazany na śmierć 25 grudnia 1989 r. Rządy Ceausescu doprowadziły kraj do trudnej sytuacji gospodarczej, która była przyczyną owej rewolucji. Wprowadzono politykę oszczędnościową z powodu spłacaniu długu zagranicznego, sporych niedoborów żywności i energii. Wszelkie niezadowolenie społeczne było tłumione przez Securitate - tajną policję. W 1989 roku Rumunia przeszła transformację w kierunku demokracji i wolnego rynku. W 2004 roku wstąpiła do NATO, a w 2007 roku do Unii Europejskiej. Walutą w dalszym ciągu jest lej. Prezydentem jest Nicusor Dan a premierem rządu Ilie Bolojan. Od 1924 roku Mołdawia była Socjalistyczną Republiką Radziecką. W 1991 roku kraj ogłosił niepodległość. Początkowo pojawiły się tendencje unifikacji z Rumunią, jednak w referendum zdecydowana większość głosujących opowiedziała się za niepodległością Mołdawii. W tym samym czasie secesję ogłosiła Republika Nadniestrza. W 1992 roku Kiszyniów podjął próbę odzyskania kontroli, lecz spotkał się z oporem 14. Armii Rosyjskiej. Walutą jest lej Mołdawii. Prezydentem jest Maia Sandu.

The territories of present-day Romania were inhabited in ancient times by the Dacians. In the 2nd century AD, these lands were conquered by the Roman Empire. After the fall of Rome, numerous nomadic peoples moved through the region. In the Middle Ages, three main principalities were established: Wallachia, Moldavia, and Transylvania. The latter was incorporated into the Hungarian kingdom of Saint Stephen I. From the 13th century, Hungarians brought German settlers from Saxony and the Rhineland to the region to secure the border and ensure the country's economic development. As early as the 14th century, Poles settled in the then Moldavian capital of Suceava, marking the beginning of the Polish diaspora in Romania. As a result of the work of Cyril and Methodius, Eastern Rite Christianity was introduced here. In the 15th-19th centuries, Wallachia and Moldavia fell under the rule of the Ottoman Empire, retaining a certain degree of autonomy, while Transylvania was influenced by Hungary and later the Habsburgs. In 1859, Wallachia and Moldavia united to form the Principality of Romania. In 1877, Romania declared independence from Turkey and became a kingdom in 1881. After World War I, Transylvania, Bessarabia, and Bukovina were incorporated into Romania. During World War II, Romania was an ally of Germany, and in 1944, it sided with the Western Allies and the USSR. The Romanian regime had previously taken an active part in the Holocaust. Dictator Antonescu was overthrown by King Michael I, who allowed the Red Army to pass through Romanian territory. After the war, Romania fell under the influence of the USSR and became a socialist republic. From 1965, following the death of G. Gheorghiu-Dej, Romania was ruled by dictator Nicolae Ceausescu, who was overthrown in a revolution and, along with his wife Elena, put on trial before a military tribunal and sentenced to death on December 25, 1989. Ceausescu's rule led the country to a difficult economic situation, which led to the revolution. Austerity policies were implemented due to foreign debt repayments, and significant food and energy shortages. Any social discontent was suppressed by the Securitate, the secret police. In 1989, Romania underwent a transformation toward democracy and a free market economy. In 2004, it joined NATO and in 2007, the European Union. The currency is still the leu. The president is Nicusor Dan, and the prime minister is Ilie Bolojan. From 1924 Moldova was a Soviet Socialist Republic. In 1991, Moldova declared independence. Initially, there were tendencies toward unification with Romania, but in a referendum, the vast majority of voters voted for Moldova's independence. At the same time, the Republic of Transnistria declared its secession. In 1992, Chisinau attempted to regain control but was met with resistance from the Russian 14th Army. The currency is the Moldovan leu. The president is Maia Sandu.

Bukareszt

Bucarest

Starożytny
dacki
wojownik

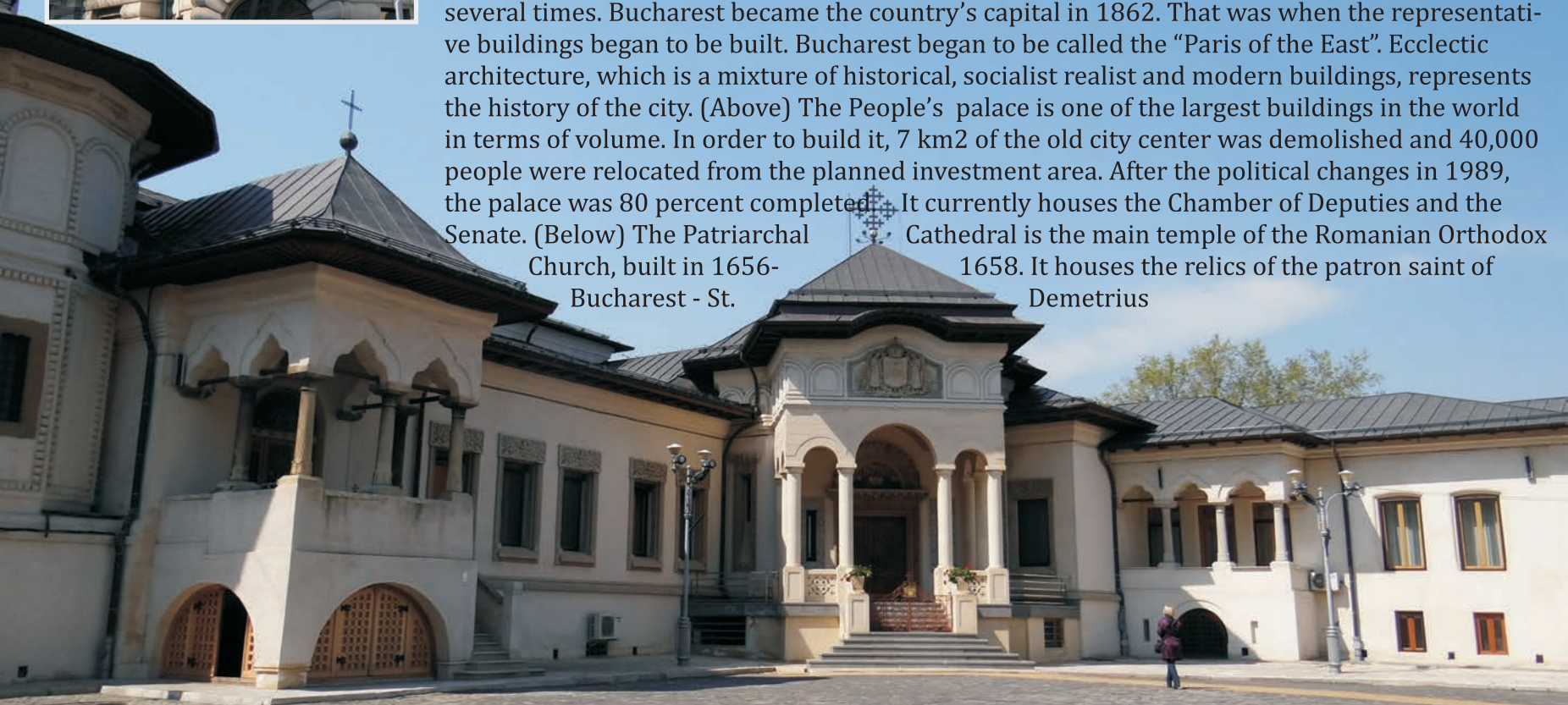
Ancient
Dacian
Warrior

6

Pierwsze wzmianki o mieście pochodzą z 1459 roku. Kilukrotnie był niszczony i palony przez obce armie. Stolicą kraju Bukareszt został w 1862 roku. Wtedy zaczęły powstawać reprezentacyjne budowle. Bukareszt zaczął być nazywany "Paryżem wschodu". Eklektyczna architektura, która stanowi mieszkankę zabudowy historycznej, socrealistycznej i nowoczesnej prezentuje dzieje miasta. (Powyżej) Pałac Ludowy to jeden z największych kubaturowo budynków na świecie. W celu jego budowy rozebrano 7 km2 centrum starego miasta i przesiedlono 40 tysięcy ludzi z terenu planowanej inwestycji. Po przemianach politycznych w 1989 roku pałac był ukończony w 80 procentach. Obecnie mieści on Izbę Deputowanych oraz Senatu. (Poniżej) Katedra Patriarchalna to główna świątynia Rumuńskiego Kościoła Prawosławnego, wybudowana w latach 1656-1658. Przechowywane są w niej relikwie patrona Bukaresztu - św. Demetriusza

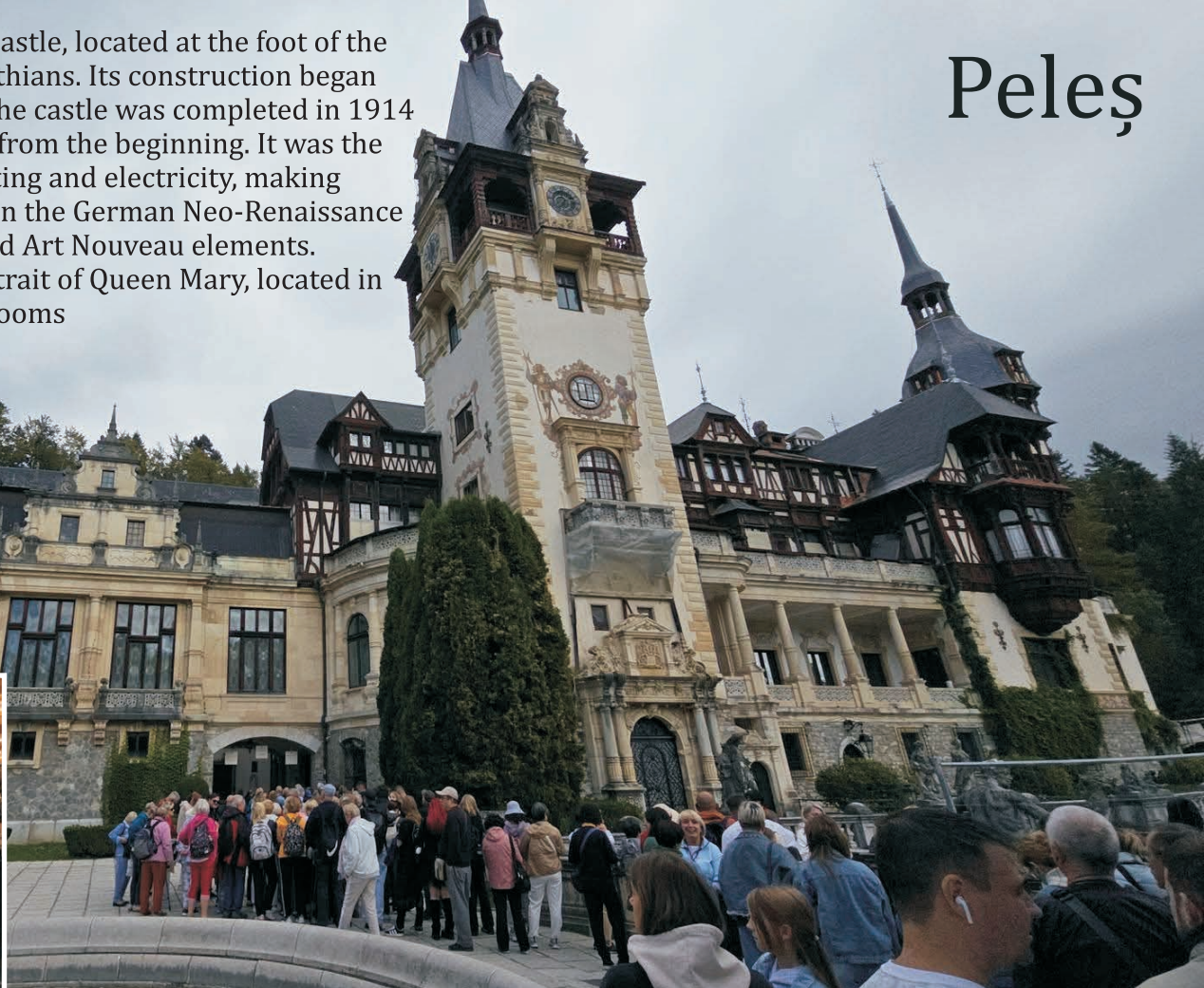
The first mentions of the city date back to 1459. It was destroyed and burned by foreign armies several times. Bucharest became the country's capital in 1862. That was when the representative buildings began to be built. Bucharest began to be called the "Paris of the East". Eclectic architecture, which is a mixture of historical, socialist realist and modern buildings, represents the history of the city. (Above) The People's palace is one of the largest buildings in the world in terms of volume. In order to build it, 7 km2 of the old city center was demolished and 40,000 people were relocated from the planned investment area. After the political changes in 1989, the palace was 80 percent completed. It currently houses the Chamber of Deputies and the Senate. (Below) The Patriarchal Church, built in 1656-1658. It houses the relics of the patron saint of Bucharest - St. Demetrius

Peleş

The biggest attraction in Sinaia is Peleş Castle, located at the foot of the Bucegi Mountains in the Southern Carpathians. Its construction began in 1873 at the initiative of King Carol I. The castle was completed in 1914 and served as a royal summer residence from the beginning. It was the first castle in Europe to have central heating and electricity, making it very modern for its time. The castle is in the German Neo-Renaissance style with Gothic, Baroque, and Art Nouveau elements.

(Below left) A portrait of Queen Mary, located in one of the rooms

Największą atrakcją miasta Sinaia jest zamek Peleş położony u stóp Gór Bucegi w Karpatach Południowych. Jego budowę zaczęto w 1873 roku z inicjatywy króla Karola I. Zamek został ukończony w 1914 roku i od początku pełnił funkcję letniej rezydencji królewskiej. Był to pierwszy w Europie zamek, który miał centralne ogrzewanie i elektryczność, z tego powodu był bardzo nowoczesny jak na tamte czasy. Zamek jest w stylu niemieckiego neorenesansu z gotyckimi, barokowymi i secesyjnymi elementami. (Po lewej) Portret królowej Marii, znajdujący się w jednym z pomieszczeń

17

Bran

Vlad III Palownik (1431-1476), pierwowzór księcia Drakuli

Vlad II the Impaler (1431-1476), prototype of Prince Dracula

Pierwszy zamek w tym miejscu postawili krzyżacy około 1212 roku i nazywał się Dietrichstein. Później przeszedł we władanie Sasów siedmiogrodzkich. Zniszczony w 1370 roku przez najazd turecki. Później został odbudowany w 1377 roku przez króla Węgier

The first castle in this place was erected by the crusaders around 1212 and was called Dietrichstein. Later he passed into the possession of the Transylvanian Saxons. Destroyed in 1370 by Turkish invasion. He was later rebuilt in 1377 by the king of the Hungary

20

Powszechnie zamek jest wiązany z fikcyjnym bohaterem powieści Brama Stokera, księciem Drakulą, w rzeczywistości Vlad II Palownik - pierwowzór księcia był na zamku prawdopodobnie tylko więziony

The castle is commonly associated with the fictional hero of Bram Stoker's novel prince Dracula. In reality Vlad II Palownik - the prototype of the prince was probably only imprisoned in the castle

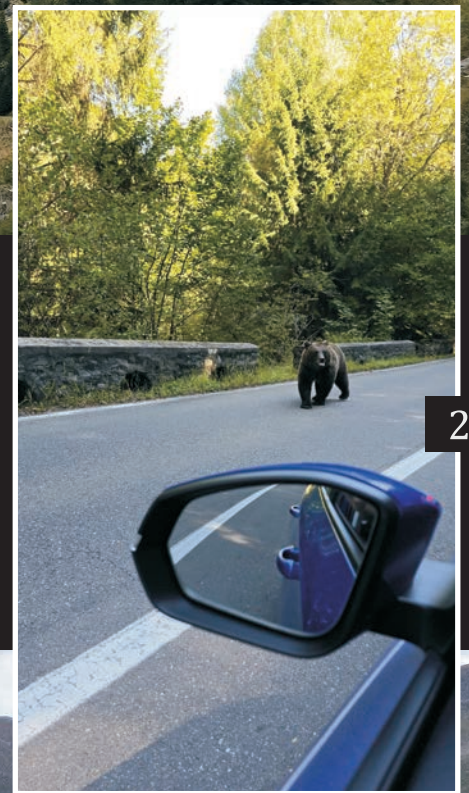
Trasa Transfagaraska

Transfagarasan Route

Trasa Transfagaraska to druga pod względem wysokości droga kołowa kraju, znajdująca się na wysokości 2 tysięcy metrów. Została ona wybudowana z inicjatywy Nicolae Ceausescu w latach 70-tych XX wieku i miała przede wszystkim znaczenie militarne. Do jej budowy zużyto 6 mln kg dynamitu. Obecnie to atrakcja turystyczna. (Po prawej) Podczas jazdy autem można natknąć się na niedźwiedzie szukające pożywienia u podróżnych

The Transfagarasan Highway is the country's second-highest road, at an altitude of 2,000 meters. Built at the initiative of Nicolae Ceausescu in the 1970s, it was primarily for military purposes. Six million kilograms of dynamite were used in its construction. It is now a tourist attraction. (Right) While driving, you might encounter bears seeking food from travelers

23

Viscri

The fortified church in Viscri is one of the most beautiful and best-preserved medieval fortified churches in Transylvania. It was added to the UNESCO World Heritage List in 1999. The first mention of the village dates back to the 12th century, when Transylvanian Saxons, German colonists brought by the Hungarian kings, settled here. The site of the current church was originally occupied by a Romanesque chapel built by the Szekelys. In the 13th century, the Saxons took over and expanded it in the Romanesque-Gothic style. In the 15th century, facing the threat of Turkish and Tatar invasions, the church was transformed into a defensive fortress

Kościół warowny w Viscri to jeden z najładniejszych i najlepiej zachowanych średniowiecznych kościołów warownych w Transylwanii. W 1999 roku został wpisany na Listę Dziedzictwa UNESCO. Pierwsze wzmianki o miejscowości pochodzą z XII wieku, gdy osiedlili się tutaj Sasowie siedmiogrodzcy - niemieccy koloniści sprowadzeni przez królów węgierskich. W miejscu obecnego kościoła istniała pierwotnie romańska kaplica zbudowana przez Szeklerów, którą w XIII wieku przejęli Sasowie i rozbudowali w stylu romańsko-gotyckim. W XV wieku, w obliczu zagrożenia najazdami tureckimi i tatarskimi, świątynia została przekształcona w twierdzę obronną

34

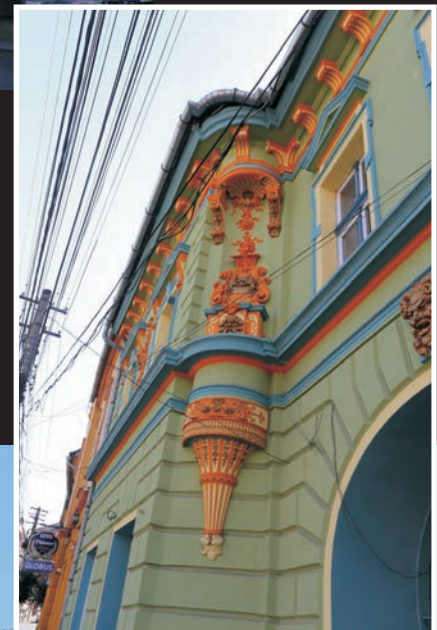
Janczar
turecki
Turkish
janissar

Sighișoara

The first traces of settlement date back to the Neolithic period. In the 13th century, the settlement appears in documents as *Castrum Temesiensis*. In the Middle Ages, defensive walls were built and the fortress expanded. The city was under Hungarian rule from the 15th century, then came under Turkish rule in the 16th. The Habsburgs recaptured the city from the Turks in 1716. (Pictured) The Old Town, dominated by the 14th-century clock tower, now home to the Historic Museum

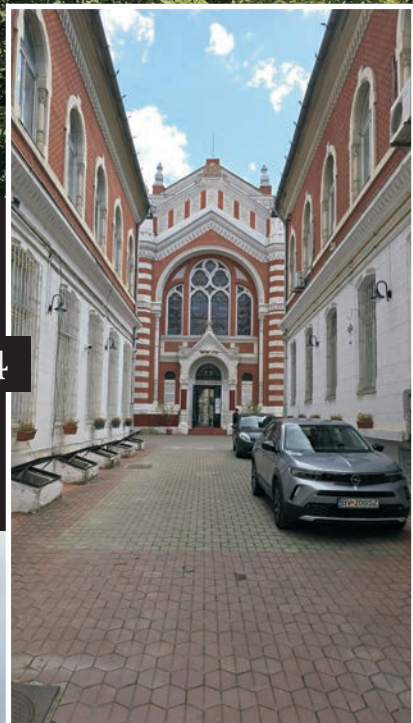

Pierwsze ślady osadnictwa pochodzą z okresu neolitu. W XIII wieku osada pojawia się w dokumentach jako *Castrum Temesiensis*. W średniowieczu powstały mury obronne i zostaje rozbudowana twierdza. Miasto po władzę węgierską było od XV wieku, później w XVI wieku przeszło pod panowanie tureckie. Habsburgowie odbili z rąk tureckich miasto w 1716 roku. (Na zdjęciach) Stare miasto, którego dominantę stanowi wieża zegarowa z XIV wieku, obecnie siedziba Muzeum Historycznego

Braszów

Brasov

Miasto zostało założone przez niemieckich osadników - Sasów siedmiogrodzkich i nosiło nazwę Kronstadt. Dzięki swojemu położeniu na szlaku handlowym szybko się wzbogaciło, stając się jednym z najzamożniejszych miast w regionie. (Powyżej) Widok na stare miasto wraz gotycką katedrą i wzgórzem Tampa. (Po lewej) Synagoga żydowska. (Po prawej) Wieża obronna, jeden z elementów dobrze zachowanych średniowiecznych pozostałości obok murów miejskich. (Poniżej) Rynek Główny

The city was founded by German settler - Transylvanian Saxons - and was called Kronstad. Thank to its location on a trade route, it quickly grew wealthy, becoming one of the wealthiest cities in the region. (Above) View of the old town with the Gothic cathedral and Tampa Hill. (Left) Jewish synagogue. (Right) Defensive tower, one of the well-preserved medieval remains next to the city walls. (Below) Main Market Square

Kluž-Napoka

Cluj-Napoca

Siedmiogrodzki
szlachcic
Transylvanian
nobleman

Opposite stands the Baroque-style Cathedral of the Transfiguration of Our Lord (below) and the Cathedral of the Dormition of the Mother of God, built between 1923 and 1933. It was built to commemorate the annexation of Transylvania to Romania. Next to it, in Mures Square, stands a monument to Avram Iancu, a Romanian lawyer, revolutionary, and leader of the Romanian uprising in Transylvania in 1848-1849

Dawna stolica Siedmiogrodu była zamieszkiwana od czasów prehistorycznych. Gdy Rzymianie podbili Dację na początku II wieku cesarz Trajan założył tu obóz legionu o nazwie Napoca. Po wycofaniu się rzymskiej administracji miejscowość została zdobyta i zniszczona. W 1440 roku urodził się tu Maciej Korwin, którego pomnik stoi przy kościele św. Michała (powyżej), a sam miasto nosiło nazwę Koloszwär

48

(Po środku od lewej) Teatr Narodowy oraz pomnik wilczycy podarowany przez miasto Rzym w latach 20-tych XX wieku. Naprzeciw stoi katedra Przemienienia Pańskiego w stylu barokowym. (Po prawej) Sobór Zaśnięcia Matki Bożej z lat 1923-1933. Powstała ona na cześć przyłączenia Siedmiogrodu do Rumunii. Obok na placu Mures stoi pomnik Avrama Iancu, rumuńskiego prawnika, rewolucjonisty i przywódcy rumuńskiego powstania w Transylwanii w latach 1848-1849

Wesoły Cmentarz w miejscowości Săpânța w regionie Marramuresz emanuje kolorami, humorem i lekkością. Znajdują się tutaj setki krzyży pomalowanych w intensywny niebieski kolor, 61 ozdobione ręcznie malowanymi scenkami z życia zmarłych. Każdy nagrobek to małe dzieło sztuki ludowej przedstawiające zmarłą osobę, jej zawód, pasje oraz sposób jaki zmarła. Pod ilustracjami znajdują się rymowane epitafia - krótkie wierszyki w języku rumuńskim w sposób często zabawny opisujące życie danej osoby. Tradycję zapoczątkował w latach 30-tych XX wieku miejscowy artysta ludowy Stan Ioan Patras. Dzisiaj cmentarz jest atrakcją turystyczną i znajduje się na liście dziedzictwa UNESCO

The Merry Cemetery in Sapanta, Marramures, exudes color, humor, and lightness. Hundreds of crosses painted a vibrant blue, adorned with hand-painted scenes from the lives of the deceased, stand here. Each tombstone is a small work of folk art depicting the deceased, their profession, passions, and the manner of their death. Below the illustrations are rhyming epitaphs - short poems in Romanian that often humorously describe the person's life. This tradition was initiated in the 1930s by local folk artist Stan Ioan Patras. Today, the cemetery is a tourist attraction and a UNESCO World Heritage Site

Kiszyniów

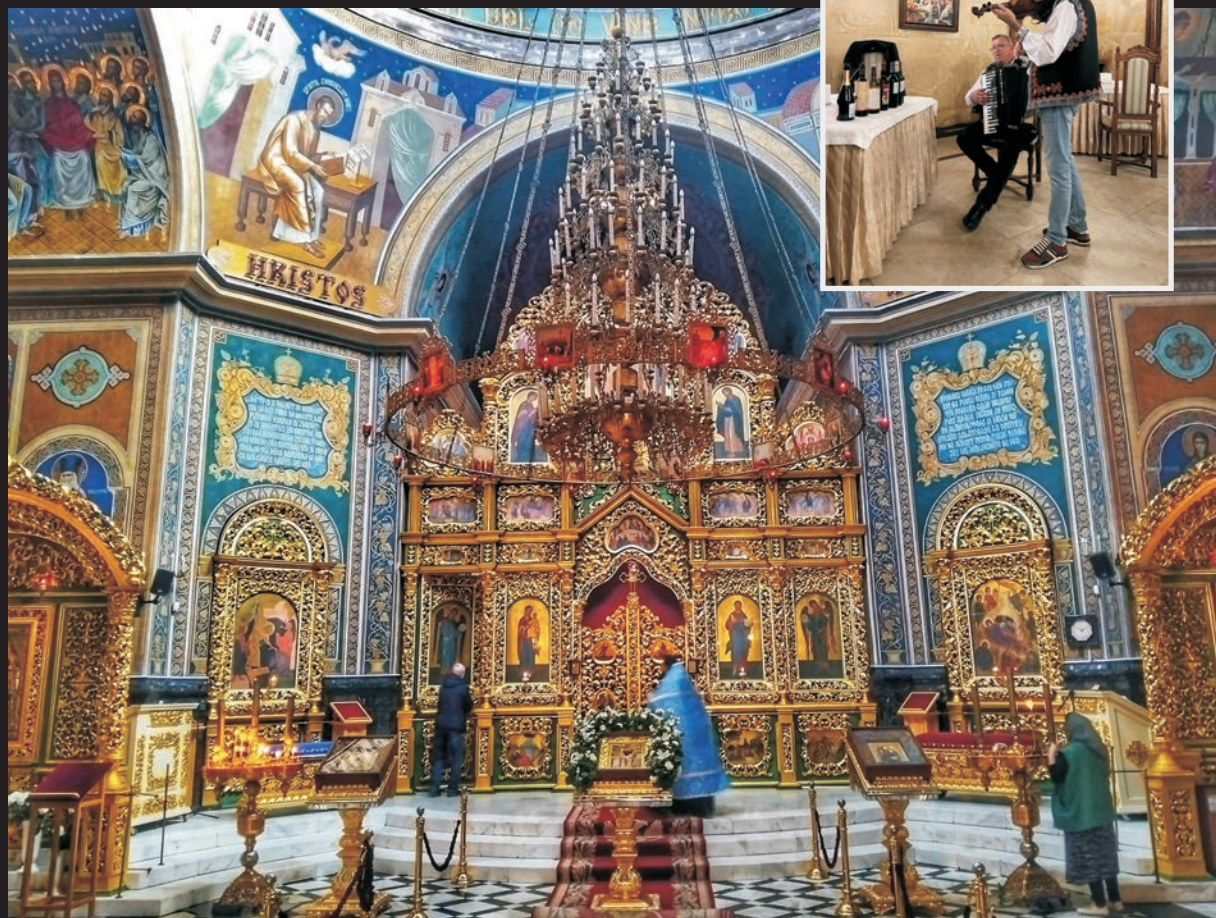
Chisinau

(Below and bottom right) The Nativity of Christ Cathedral of the Moldavian Orthodox Church, dedicated in 1836 in the classicist style. (Left) Monument to Stephen III the Great, Prince of Moldavia. (Right center) Musicians playing in a pub. (Bottom left) One of the fountains in the city park with its cascading steps

Chisinau was founded in 1466 within the Principality of Moldavia. In 1812, the city was annexed by Russia, becoming the capital of the Bessarabian Governorate. In the 19th century, the city was rebuilt and modernized. After WWI, it was part of Romania, and in 1940, under German-Soviet Agreement, Chisinau, along with Bessarabia, was annexed by the USSR. After the war, it became the capital of the Moldavian Soviet Republic until 1991, when it became the capital of independent Moldova

84 Kiszyniów został założony w 1466 roku na terenie Hospodarstwa Mołdawskiego. W 1812 roku miasto zostało zaanektowane przez Rosję, stając się stolicą guberni besarabskiej. W XIX wieku miasto zostało przebudowane i zmodernizowane przez władze rosyjskie. Po I wojnie światowej w granicach Rumunii, a w 1940 roku na mocy ugody niemiecko-radzieckiej Kiszyniów wraz z Besarabią został anektowany przez ZSRR, a po wojnie był stolicą Mołdawskiej Republiki Radzieckiej aż do 1991 roku, kiedy stał się stolicą niepodległej Mołdawii. (Powyżej i poniżej) Sobór Narodzenia Pańskiego - katedra Mołdawskiego Kościoła Prawosławnego, oddany do użytku w 1836 roku w stylu klasycystycznym. (Powyżej po prawej) Pomnik Stefana III Wielkiego, hospodara mołdawskiego. (Po prawej) Muzykanci przygrywający "do kotleta" w jednej z knajp. (Po lewej poniżej) Jedna z fontann w parku miejskim wraz z kaskadowymi schodami

Rumunia i Mołdawia to kraje wielu kontrastów, posiadające wielowiekową kulturę będącą mieszanką wschodu i zachodu. Prawosławne obwarowane klasztory, rzymska, turecka, węgierska i niemiecka spuścizna, wspaniałe tradycje kulinarne, dzika przyroda powodują że kraje te potrafią zafascynować każdego, który tu przybywa i pragnie nasycić swe zmysły.

Romania and Moldova are countries of many contrasts, boasting a centuries-old culture that blends the East and West. With their fortified Orthodox monasteries, Roman, Turkish, Hungarian, and German heritage, exquisite culinary traditions, and unspoiled nature, these countries captivate everyone who visits and seeks to satisfy their senses and taste a lot.

O autorze:
Jakub Wróbel
ur. 2 września 1979
w Warszawie,
absolwent
Państwowej
Szkoły Filmowej
Telewizyjnej
i Teatralnej w Łodzi.
Filmowiec, fotograf,
grafik, z zamiłowania
historyk

About author:
Jakub Wróbel
born in September 2,
1979 in Warsaw,
graduate
National Film School
in Lodz in Poland.
Filmmaker, photographer,
graphic designer,
historian by passion

